

Lillestrøm kommune

Rapportering offentlige anskaffelser 2024

for offentlig sektor (ikke omfattet av åpenhetsloven)

□

Til lesere av rapporten

Offentlig sektor er landets største kunde og forbruker. Med dette følger stor innkjøpsmakt og et stort ansvar. Gjennom forvaltning av felleskapets ressurser skal offentlige virksomheter gå foran og ha et sirkulært og bærekraftig forbruk, og etterspørre varer og tjenester som er tilvirket etter høye etiske og sosiale standarder for arbeids- og miljøforhold i både egen virksomhet og i leverandørkjeden.

Den nye åpenhetsloven (Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold) gir offentlig sektor et enklere arbeid med å ettergå at leverandører etterlever de forpliktelser som følger av anskaffelseslovens §5 om å respektere menneskerettighetene. Et annet viktig verktøy for oppdragsgivere i leverandøroppfølgingen er det oppdaterte nasjonale kontraktsvilkåret for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter, som er utarbeidet av Etisk handel Norge og Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ). Kontraktsvilkåret stiller krav til leverandørers aktsomhetsvurderinger i tråd med åpenhetsloven og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper.

Medlemmer i Etisk handel Norge bruker sin innflytelse til å øke oppslutningen om etisk handel og bærekraftig forretningspraksis. Medlemmene er forpliktet til å jobbe aktivt for å ivareta mennesker, samfunn, miljø og dyrevelferd gjennom aktsomhetsvurderinger. For medlemmer i offentlig sektor betyr det at innkjøpsmakten skal brukes på en måte som fremmer ansvarlig og bærekraftig handel og konkurranse på like vilkår mellom leverandører, der grunnleggende menneskerettigheter er en viktig komponent på lik linje med pris, miljø, klima, kvalitet og leveringssikkerhet. En viktig målsetting er derfor at etisk handel skal bidra til at bare seriøse leverandører tildeles offentlige kontrakter. En annen, og like viktig målsetting, er at offentlig sektor anskaffer varer og tjenester på en måte som bidrar til at de som lager produktene og tjenestene får grunnleggende menneskerettigheter oppfylt og at produksjonen ikke skader miljø, klima eller bidrar til korrupsjon.

Medlemmer i Etisk handel Norge er forpliktet til årlig å rapportere om fremdriften i arbeidet med etisk handel og aktsomhetsvurderinger på et definert basisnivå. Vedlagte rapport gjelder våre medlemmer i offentlig sektor som ikke er omfattet av åpenhetsloven og rapporten er offentlig tilgjengelig og kan lastes ned fra våre nettsider www.etiskhandel.no. Medlemmenes innmeldingstidspunkt vil påvirke hvor langt de har kommet i arbeidet med aktsomhetsvurderinger.

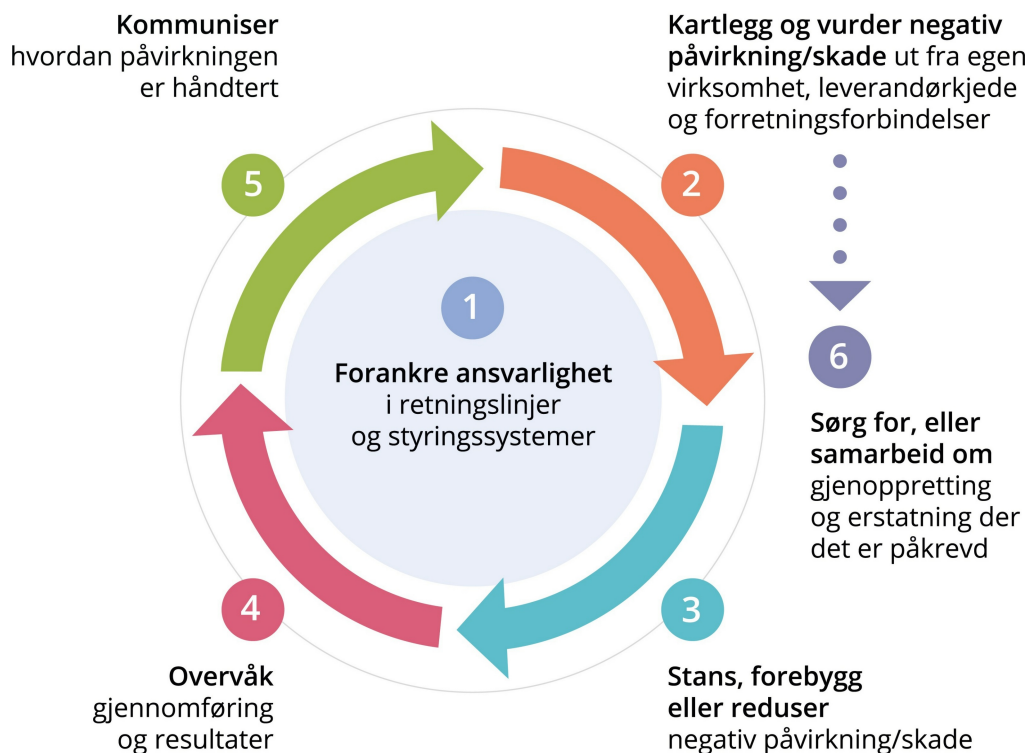

Heidi Furustøl

Daglig leder

Etisk handel Norge

Rapportering på aktsomhetsvurderinger med hensyn til mennesker, dyr, samfunn og miljø

Årsrapporten er bygget rundt FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs modell for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv. Modellen har seks trinn som beskriver hvordan virksomheter kan jobbe for mer ansvarlig og bærekraftig forretningspraksis. Å være god på aktsomhetsvurderinger utelukker ikke at en virksomhet har negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, men at virksomheten er åpen og ærlig om utfordringer og håndterer dette på best mulig måte i samråd med sine interessenter. Metoden for aktsomhetsvurderinger er godt egnet til å bistå virksomheter til å opptre ansvarlig gjennom å kartlegge og håndtere risiko for negative påvirkninger og skade forårsaket av egen virksomhet, i leverandørkjeden og hos forretningsforbindelser, med hensyn til grunnleggende menneskerettigheter, miljø og korrupsjon. Det vil, basert på hvor i leverandørkjeden en virksomhet befinner seg, naturlig være ulik grad av delaktighet innenfor de ulike trinnene, men enhver virksomhet har plikt til å utøve ansvarlighet innenfor de ulike trinnene. Ansvarlighet i denne forbindelse for offentlig sektor baseres i stor grad på virksomhetens egen forankring, systemer og rutiner, egne vurderinger i forhold til risiko (basert på anerkjente kilder og egen kompetanse/erfaring), oppfølging av leverandør/kontrakt, kommunikasjon med berørte parter og samarbeid/bidra/påse sammen med leverandør om forbedringer/avvikshåndtering. Alle medlemmer i Etisk handel Norge er forpliktet på prinsipperklæringen om bærekraftig forretningspraksis med bruk av aktsomhetsvurderinger. Offentlige oppdragsgivere/virksomheter forplikter seg til å arbeide aktivt for samme mål innenfor det handlingsrommet loven til enhver tillater. I henhold til første pilar i FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) har det offentlige et juridisk ansvar for å beskytte menneskerettighetene gjennom å utføre aktsomhetsvurderinger både i egne organer, i eierskap og i offentlige anskaffelser.

Denne årsrapporten er delt inn i kapitler basert på OECDs aktsomhetsvurderingsmodell, samt hensyntar de fire fasene av anskaffelsesprosessen for offentlig sektor. Anskaffelsesprosessen består av; 1. forankring, 2. planlegging, 3. gjennomføring og 4. oppfølging. De fire fasene er beskrevet i parentes i innholdsfortegnelsen under de seks trinnene i OECDs aktsomhetsmodell.

Forord fra virksomhetsleder

FNs mål for bærekraftig utvikling skal sikre felles utrydding av fattigdom, bekjempelse av ulikheter, og stoppe klimaendringene innen 2030, hvor ambisjonen er å oppnå velferd for alle og samtidig hensynta ressursknapphet og klimahensyn. Bærekraftsmålene har en klar og tydelig forankring i Lillestrøm kommunes verdier, og gir klare føringer for hvordan kommunens anskaffelsespraksis skal innrettes.

Det er godt dokumentert at mange av varene og tjenestene kommunen kjøper blir produsert eller fremstilt på en måte som har negativ påvirkning på klima- og miljø, som bryter med grunnleggende menneskerettigheter, som medfører lidelse og uholdbare leveforhold for dyr, eller som bidrar til sosial dumping, og korrupsjon.

Som ansvarlig oppdragsgiver hviler det derfor et stort ansvar på kommunen for å etterspørre bærekraftige varer og tjenester, og å påse at våre leverandører ivaretar menneske- og arbeidstakerrettigheter, dyrevelferd og miljø i hele verdikjeden.

Å jobbe for å sikre bærekraftige verdikjeder blir stadig viktigere med et urolig verdensbilde, hvor klimaendringene medfører ressursknapphet, og utgjør en stor trussel mot enkelte kritiske råvarer. Lillestrøm kommune har i 2024 lagt store ressurser i utarbeidelsen av ny strategi for bærekraftige innkjøp, samt løpende videreutvikling og forbedring av eksisterende krav og kriterier i utsatte kontrakter. Kommunen har et tett samarbeid med Etisk Handel Norge, og vil fortsette det gode samarbeidet framover for å sikre ansvarlig næringsliv i kommunens kontrakter.

" Lillestrøm kommunen skal være en ansvarlig og rettferdig forbruker av varer og tjenester, og skal sikre at kommunen ikke driftes på bekostning av menneskers rettigheter, dyrs lidelse og skade på klima og miljø. "

Trine Myrvold Wikstrøm
Kommunedirektør

Nøkkelinformasjon om virksomheten og leverandørkjeden

Nøkkelinformasjon om virksomheten

Navn på virksomheten

Lillestrøm kommune

Adresse hovedkontor

Jonas Lies gate 18

Antall ansatte

6 000

Navn, tittel og tlf.nr. for kontaktperson for rapporten

Ine Charlotte Høyer, Seniorrådgiver - bærekraftig innkjøp, 986 35 975

E-post adresse for kontaktperson for rapporten

inecharlotte.hoyer@lillestrom.kommune.no

Beskrivelse av virksomhetens struktur

Kommunen er per tidspunkt organisert i følgende stab og tjenesteområder:

- Kommunikasjon
- Kommuneadvokaten
- Organisasjon og nyskaping
- Oppvekst
- Helse og mestring
- Klima og infrastruktur
- Samfunn og kultur

Det er fem ledernivåer i kommunen.

Kommunen har gjennom sin digitale satsning utstrakt bruk av Microsoft Teams og Yammer. I tillegg satses det på økt bruk av innbyggerdialog ved at kommunen eksempelvis har satt seg mål om at innbyggerne i størst mulig grad skal kunne benytte selvbetjeningsløsninger for å løse sine behov. Videre er det viktig at kommunen oppleves som åpen og tilgjengelig, med digitale løsninger som er lette å bruke.

Informasjon om anskaffelser/avtaler

Samlet verdi innkjøp av varer og tjenester i rapporteringsåret (NOK)

2 000 000 000

Totalt antall aktive anskaffelser/avtaler i rapporteringsåret

145

Oppgi antall avtaler hvor det har vært gjennomført kontraktsoppfølging under rapporteringsåret

3

Mål og fremdrift

MÅL OG FREMDRIFT I RAPPORTERINGSÅRET

1

Mål: Innkjøpsseksjonen skal i 2024 jobbe med å redusere forbruk av unødvendige engangsartikler.

En av kommunens største forbrukere av engangsartikler er rådhuskantinen. Årsaken til det store forbruket er tosidig, og arbeid med å løse disse utfordringene startet på sensommeren 2024.

Den ene siden gjelder forståelsen av MVA-reglene knyttet til skillet mellom gjester som spiser inne (og betaler 25% MVA) og gjester som tar maten med seg (og betaler 15%). Kantinedrift har fått bistand av kommunens økonomiavdeling for å tolke, og undersøke muligheten for å redefinere hva det innebærer å ta med seg maten.

Status:

Den andre utfordringen knytter seg til retur av kantinens stentøy. Når gjester tar med seg kantinens stentøy ut av kantinen har kantinen gjentatte ganger opplevd at de ikke får stentøyet i retur, og derfor går tom. Kantinedrift har fått bistand fra Innkjøp til å se på ordninger for å sette opp returstasjoner på flere steder på rådhuset, og anvende VTA eller kommunens miljøtjenester for regelmessig innsamling av stentøy.

Dette arbeidet vil fortsette i 2025.

2

Mål: Vedtatt plan for klimanøytral drift skal konkretiseres, og innenfor satsingsområdet Grønne innkjøp skal det utformes konkrete mål for helhetlig og systematisk arbeid med utslippskutt.

Det er vedtatt at kommunen skal kjøpe og implementere Loopfront. Loopfront er en digital plattform for gjenbruk av møbler, inventar og byggemateriale.

Status:

Denne plattformen skal implementeres og tas i bruk i 2025.

Videre ble det i oktober 2024 ansatt en bærekraftsrådgiver som skal jobbe i og for kommunalområde Innkjøp, og skal blant annet utarbeide system for måling av klimagassutslipp i kommunens avtaler.

3

Mål: Lillestrøm kommune skal være et forbilde for strategisk arbeid med bærekraftige innkjøp. Det skal utformes en ny helhetlig strategi og handlingsplan for bærekraftige innkjøp i 2024, som skal gjenspeile denne ambisjonen, og som er i tråd med krav til Basisnivå.

Status:

Strategi for bærekraftig innkjøp er utarbeidet, og skal legges frem for politisk behandling 7. mai.

4

Mål: Innkjøpsseksjonen skal videreutvikle metoder, maler og verktøy for å sikre varer og tjenester som kommunen kjøper er produsert i tråd med høye etiske og sosiale standarder.

Vi har gjennom året jobbet med å videreutvikle metoder, maler og verktøy.

Status : Det er utarbeidet en malbank med ofte brukte krav og kriterier. Malbanken inneholder både maltekst, og skjemaer til bruk i konkurranser. Et av de viktigste verktøyene er mal for kontraktsstrategi hvor innkjøpsrådgiver i planleggingen av en anskaffelse skal foreta en risikovurdering og skissere konkrete tiltak for å hensynta og redusere identifisert risiko.

I tillegg er det gjennom året utarbeidet et system for kategorisering av anskaffelser, som prioriterer ressursbruk basert på anskaffelsens potensielle belastning på klima- og miljø.

5

Mål : Lillestrøm kommune skal være en pådriver for god dyrevelferd gjennom dialog med leverandørmarkedet, og skal stille ambisiøse og egnede krav.

Ved gjennomføring av anskaffelser som inneholder animalske produkter har det blitt stilt skjerpede krav til sporing og opprinnelse.

Status : Dyrevelferd er et av fire selvstendige strategiområder i kommunens strategi for bærekraftig innkjøp.

6

Mål : Innkjøpsseksjonen skal identifisere behov for kompetansehevende tiltak, og starte gjennomføring av disse.

I 2024 er det gjennomført intern opplæring både av innkjøpsrådgivere og avtaleforvaltere.

Videre er «bærekraftig handel» inntatt som tema i opplæring av kommunens bestillere.

Status : I handlingsplan til ny strategi for bærekraftige innkjøp er det planlagt for gjennomføring av holdningskampanjer og bruk av obligatoriske digitale kurs for å skape mer bevissthet og kunnskap blant alle bestillere i kommunen. Videre skal alle innkjøpere og avtaleforvaltere oppfordres til å ta sertifiseringstesten SOA Bærekraft.

7

Mål : Innkjøpsseksjonen skal utforme og ta i bruk maler og kriteriesett for etisk handel og dyrevelferd.

Status : I alle anskaffelser etter FOA del III skal tilbydere besvare krav om gjennomføring av aktomhetsvurderinger for å bli kvalifisert til å delta i konkurransen.

MÅL FOR KOMMENDE ÅR

1

Lillestrøm kommune skal implementere og ta i bruk digital plattform for ombruk av møbler, inventar og byggemateriell.

2

Lillestrøm kommune implementere digital løsning for automatisk registrering og oppfølging av direkte utslipp på kommunens bygge- og anleggsplasser.

3

Lillestrøm kommune skal fortsette arbeidet med å redusere forbruk av unødvendige engangsartikler.

4

Lillestrøm kommune skal være en pådriver for god dyrevelferd gjennom dialog med leverandørmarkedet, og skal stille ambisiøse og egnede krav.

5

Lillestrøm kommune skal utarbeide en instruks for bærekraftig bestilling og innkjøp.

6

Lillestrøm kommune skal øke andelen sertifiserte og miljømerkede produkter i sin varekatalog.

1

Forankring av ansvarlighet i virksomheten

Forankring av bærekraft i virksomheten handler om å ha relevante strategier, planer, policy og retningslinjer for aktsomhetsvurderinger i anskaffelser som er vedtatt av ledelsen.

For en offentlig virksomhet vil det bl.a. bety å ha egnede rutiner for å fremme respekt for grunnleggende menneskerettigheter ved offentlige anskaffelser der det er risiko for brudd på slike rettigheter, i tråd med §5 i Loven om offentlige anskaffelser (LOA). Det betyr også at anskaffelsesstrategi/policy og handlingsplaner omhandler bærekraft. Sentralt i dette er virksomhetens arbeid med aktsomhetsvurderinger. Det vil bla. si å ha strategier og planer for hvordan virksomheten identifiserer og håndterer virksomhetens negative påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø i hele leverandørkjeden. Gjennom å håndtere dette på en god måte bidrar virksomheten til oppnåelse av bærekraftsmålene.

Effektive styringssystemer for implementering er en forutsetning for å lykkes. Arbeidet med aktsomhetsvurderinger, og i denne forbindelse også oppfølging av leverandørenes aktsomhetsvurderinger, bør være en integrert del av virksomhetens anskaffelsesprosess. Tydelige forventninger fra toppledelsen, samt tydelig plassering av ansvar innad i virksomheten for implementering av de ulike delene av aktsomhetsvurderinger er viktig. Alle involverte må vite hva de skal gjøre. Åpenhet om forpliktelser virksomheten har til seg selv, utfordringer de står overfor og hvordan dette håndteres, er vesentlig.

1.A Forankring: Anskaffelsesstrategi/policy for egen virksomhet

1.A.1 Lenke til offentlig tilgjengelig policy for egen virksomhet

<https://www.lillestrom.kommune.no/politikk-og-administrasjon/for-vare-leverandorer/innkjopsstrategier/>

1.A.2 Hvordan er anskaffelsesstrategi/policy for egen virksomhet blitt utviklet og forankret?

I 2024 ble det utarbeidet en ny anskaffelsesstrategi og strategi for bærekraftig innkjøp i Lillestrøm kommune. Strategiene er blant kommunens overordnede strategiske verktøy, og er forfattet av kommunalområde Innkjøp i Lillestrøm kommunen. Strategiene tar utgangspunkt i kommunens mål og verdier.

Ved utarbeidelsen av strategi for bærekraftig innkjøp ble det gjennomført tverrfaglig workshop for å involvere kommunens viktigste bestillere og behovshavere. Ved ferdigstilling ble strategien sendt på høring til Etisk Handel Norge, og revidert i henhold til innspill derfra. Strategiene er på rapporteringstidspunktet på intern høring innenfor alle kommunalområder. Strategiene skal legges frem for politisk behandling 7. mai 2025.

Det er kommunedirektøren som har det overordnede ansvaret for gjennomføringen av anskaffelsesstrategien.

1.B Forankring: Organisering, internkommunikasjon og kompetanse

1.B.1 Hvordan er arbeidet med aktsomhetsvurderinger i anskaffelser for bærekraftig forretningspraksis organisert i virksomheten, og hvorfor?

Jamfør vedlagte organisasjonskart er kommunalområdet Innkjøp delt i tre fagområder. Innkjøpssjef har det overordnede ansvaret for ansvarlig næringsliv i kommunens anskaffelser. Innkjøps ansvarsområder er fordelt på flere ansatte, og de ansatte som har fagansvar for bærekraft og aktsomhetsvurderinger jobber i området Konkurrans og avtale.

Arbeidet med aktsomhetsvurderinger er fordelt på tre ansvarsområder:

- Overordnet risikovurdering av kommende anskaffelser ligger til fagansvarlig for bærekraftig innkjøp.
- Konkret risikovurdering i enkeltanskaffelser ligger til ansvarlig innkjøpsrådgiver.
- Risikovurderinger knyttet til inngåtte avtaler og leverandører ligger til avtaleforvalter. Fagansvarlig for bærekraftig innkjøp bidrar også i oppfølging av kontraktsvilkår som gjelder bærekraft.

Fagansvarlig for bærekraftig innkjøp er en pådriver for arbeid knyttet til aktsomhetsvurderinger og skal bistå på alle nivåer ved behov. Fagansvarlig har også ansvar for å utvikle malverk, opplæringsmateriell, styringsdokumenter som strategier og planer, og implementere etiske krav og kriterier i kommunens anskaffelser.

1.B.2 Hvordan sikres det at relevante ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å arbeide med aktsomhetsvurderinger i anskaffelser og følge opp dette hos leverandører?

Fagansvarlig for bærekraftig innkjøp gjennomfører intern opplæring på avdelingen, og bistår innkjøpsrådgiverne ved behov. Bærekraftig innkjøp, herunder arbeid med aktsomhetsvurderinger er fast tema på fellesmøte for kommunalområdet, samt i avdelingsmøte for innkjøperne.

Innkjøpsrådgivere og kontraktsforvalterne oppfordres til å delta på kurs i regi av Etisk Handel Norge, og det legges opp til kunnskapsdeling i seksjonen slik at vi kan lære av hverandre og tidligere praksis.

Det er fremdeles behov for kompetansehevende tiltak, både internt på seksjonen, og hos kommunens bestillere. Det planlegges for implementering av obligatoriske digitale kurs for alle bestillere i kommunene.

1.C Planer og ressurser

1.C.1 Hvordan er virksomhetens forpliktelser til å respektere mennesker, dyr, samfunn og miljø forankret i virksomhetens strategier og handlingsplaner?

Det er vedtatt at Lillestrøm kommune skal ha en utvikling som bygger på FNs Bærekraftsmål. I kommuneplanens samfunnsdel er det definert fire satsingsområder, hver med sine prioriterte bærekraftsmål.

Det er videre forankret i Lillestrøm kommunes anskaffelsesstrategi at kommunen aktivt skal ta samfunnsansvar gjennom å kjøpe varer og tjenester som er produsert etter høye etiske, sosiale og miljømessige standarder. Lillestrøm kommune skal være ambisiøse og ledende på disse områdene, og skal være villige til å betale mer for å sikre at vi mottar bærekraftige og samfunnsansvarlige leveranser.

Arbeidet med bærekraft, herunder etisk handel og miljø, er videre forankret i Strategi for bærekraftig innkjøp, Standard kontraktsvilkår for varer og tjenester og Lillestrøm kommunes seriøsitetsbestemmelser.

1.D Forankring: Partnerskap og samarbeid med leverandører

1.D.1 Hvordan tydeliggjør virksomheten viktigheten av ansvarlighet og bærekraft i møte med leverandørkjeden?

Innkjøp har ulike virkemidler for å tydeliggjøre ansvarlighet og bærekraft i møte med leverandørmarkedet.

Før konkurranser gjennomfører vi markedsundersøkelser. Det kan være aktuelt med markedsdialog hvor relevante leverandører inviteres til å dele om kunnskap og utvikling i markedet. Dette for at vi skal få kjennskap til hvor strenge krav som kan stilles i den forestående konkurransen.

I alle vareanskaffelser benytter vi DFØs kontraktsvilkår for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeden.

I alle våre bygg- og anleggsanskaffelser stiller vi krav til leverandørens aksept for kommunens seriositetsbestemmelser, samt at disse gjennomgås med valgte leverandør på oppstartsmøtet, og følges opp i selve prosjektet.

Når leverandør er valgt, avholdes et oppstartsmøte hvor det gjennomgås konkrete kontraktskrav og forventninger for avtaleperioden, herunder forventninger hva gjelder kontraktskrav knyttet til samfunnsansvar. Vi benytter et standardisert skjema for oppfølging av alle kontraktskrav knyttet til bærekraft. Kommunen vektlegger videre at kontraktsoppfølgingen er et samarbeid mellom oppdragsgiver og leverandør.

Generelt i kontraktsoppfølgingen avholdes årlige statusmøter med leverandører, det tas stikkprøver for å sikre at kontraktskravene etterleves, og vi benytter egenrapporteringsskjemaer som våre leverandører fyller ut.

1.D.2 Hvordan jobbes det med å ivareta prinsipperklæringen?

Etisk Handel Norges prinsipperklæring er innarbeidet i og danner en del av grunnlaget i strategi for bærekraftig innkjøp. Strategien forankrer kommunens forpliktelser, og vil operasjonaliseres gjennom den tilhørende handlingsplanen. I forbindelse med årlige risikovurderinger, og kontinuerlig arbeid med aktsomhetsvurderinger, vil de ytterligere konkretiseres i handlingsplan for aktsomhetsvurderinger.

Kommunens leverandører forpliktes til å etterleve prinsipperklæringen gjennom Standard kontraktsvilkår for varer og tjenester og Lillestrøm kommunes seriositetsbestemmelser.

Fagansvarlig for bærekraftig innkjøp ser videre på muligheten for å videreutvikle DFØs standard kontraktsvilkår til å bedre harmonere med OECDs metodikk for aktsomhetsvurderinger.

For å sikre at våre leverandører er i stand til å møte kravene i Etisk handel Norges gjennomfører kommunen markedsundersøkelser i forkant av kunngjøringer, og planlegger muligheten for å jobbe mer målrettet med enkeltleverandører eller markeder for å sikre mer åpenhet i leverandørkjedene.

1.E Erfaringer og endringer

1.E.1 Hvilke erfaringer har virksomheten gjort seg om arbeidet med bærekraftig forretningspraksis i anskaffelser under rapporteringsåret, og hva har endret seg som et resultat av dette?

En utfordring kommunen har hatt i lengre tid er lav bemanning. I 2024 har imidlertid både avdeling for konkurranse og avtale, og avdeling for oppfølging og analyse fått flere ansatte. Vi anser nå kommunalområdet nå som fulltallig.

I forbindelse med nytilsetting har mye tid gått til intiell opplæring, og oppbygging av en ny og mer robust organisasjon. Dette arbeidet vil fortsette ut over 2025.

Fra høsten 2024 ble også Lillestrøm kommune en innkjøpssentral for flere kommuner på Nedre Romerike, og en del tid har også gått til å bygge opp denne funksjonen.

Selv om flere av våre innkjøpere har fått økt kompetanse og forståelse for bærekraftig innkjøp, er arbeidet med å øke grunnforståelsen hos alle innkjøpere og kontraktsforvaltere et pågående. Videre må vi også foreta tydeligere prioriteringer i kontraktsoppfølgingen, og vil fortsette å arbeide for å systematisere og differensiere våre kontrakter. Særlig hva gjelder tolkning, forståelse og videre bruk av innkomne besvarelser fra leverandørenes egenrapporteringer ser vi behov for kompetanseheving og trygging.

I tråd med tidligere erfaringer har vi fokus på å øke antallet anskaffelser og prioriteringer gradvis. Vårt system for kategorisering og innledende risikokartlegginger gjør at vi kan prioritere anskaffelser og avtaler hvor risikoen er høyest og hvor vi kan påvirke mest.

Erfaringene vi gjorde oss i fjoråret hva gjelder behov for markedsdialog har blitt bekreftet også i 2024. Innkjøp har utstrakt bruk av markedsdialog i ulike former, og det gjør oss bedre i stand til å finne riktig nivå på krav og kriterier i våre konkurranser.

2

Fastsette fokus for rapporten

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø

Kartlegging handler om å identifisere virksomhetens risiko for, og faktiske negative påvirkning eller skade på, mennesker, dyr, samfunn og miljø i leverandørkjeden.

For offentlig sektor vil det være vesentlig å foreta denne type kartlegging i flere faser av en anskaffelsesprosess. Først overordnet i planleggingsfasen og deretter i konkurransegjennomføringen. Virksomheten må i planleggingsfasen tilegne seg overordnet kunnskap om risikobildet for de aktuelle produkter/tjenester som inngår i anskaffelsen. Deretter, ut fra grad av risiko, tilpasse videre dialog, krav, kriterier og oppfølging mot aktuelle tilbydere/leverandører (konkurransegjennomføring).

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø må også inngå i kontraktsoppfølgingen for å redusere og forebygge risiko for menneske, dyr, samfunn og miljø. Det handler om å først danne seg et overordnet risikobilde, for så å prioritere mest vesentlige risikoområder for grundigere kartlegging og håndtering av funn. Hvordan virksomheten er involvert i eventuell negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø, er sentralt for å avgjøre riktig respons og tiltak. Involvering av tilbydere/leverandører er sentralt i kartleggingsarbeidet, så vel som i tiltak for å håndtere utfordringene på en god måte.

2.A Kartlegging og prioritering

2.A.1 Risikokartlegging

I vårt arbeid skiller vi mellom inngåelse av nye avtaler, og oppfølging av eksisterende avtaler. Arbeid med kartlegging og prioritering gjøres forskjellig avhengig av hvilken av fasene vi er i.

Kartlegging av risiko for mulig brudd på arbeidstakerrettigheter, miljø og samfunn ved inngåelse av nye avtaler

Lillestrøm kommune gjør følgende for å identifisere risiko for mulig brudd på mennesker, dyr, samfunn og miljø ved inngåelse av nye avtaler:

Overordnet risikovurdering og kategorisering av kommende anskaffelser

Vi foretar en årlig overordnet risikovurdering og kategorisering hvor vi identifiserer kommende anskaffelser med tanke på risiko for brudd på menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter eller dyrevelferd, og potensiell klima- og/eller miljøbelastning. Dette synliggjøres i anskaffelsesplanen.

Anskaffelsene inndeles i fire risikokategorier som følger:

- A: Som B, men anskaffelsen er utpekt i årlig risikokartlegging som strategisk viktig eller skal ha særlig høyt ambisjonsnivå
- B: DFØs høyrisikoliste, betydelig klima- og miljøbelastning (FOA § 7-9 (2) eller (4) eller betydelig risiko for brudd på dyrevelferd.
- C: Moderat til liten risiko for brudd på menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter eller dyrevelferd, eller klima- og/eller miljøbelastning (FOA § 7-9 (2) eller (4).
- D: Uvesentlig klimaavtrykk/miljøbelastning (FOA § 7-9 (5), ingen eller akseptabel risiko for brudd på menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter eller dyrevelferd.

For å identifisere risiko for mulig brudd på arbeidstakerrettigheter, miljø og samfunn benytter Lillestrøm kommune i all hovedsak DFØs høyrisikoliste. Høyrisikolisten henter informasjon fra rapporter og undersøkelser som er utarbeidet av ILO. Andre relevante kilder som kan nevnes er US Department of Labour, US State Department sine landrapporter, samt at vi samarbeider med andre fagmiljøer og kommuner.

Konkret kartlegging av risiko og potensiell klima og miljøbelastning

I arbeidet med en anskaffelse skal det alltid foretas en konkret kartlegging av hvordan risikobildet for brudd på menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter eller dyrevelferd ser ut i den konkrete anskaffelsen, samt hvilken konkret potensiell klima- og/eller miljøbelastning som er forbundet med det som skal anskaffes.

Ved oppstart at arbeid med en ny anskaffelse skal avtaleforvalter videreformidle erfaringer kommunen har gjort seg hva gjelder oppfølgingen av bærekraft på eksisterende avtale.

I den konkrete risikokartleggingen skal kilder som DFØ, Miljømerking Norge, Etisk Handel Norge og Dyrevernalliansen undersøkes. Videre skal det gjennomføres markedsdialog med sikte på å kartlegge hva som er riktig nivå for krav og kriterier. Vi innhenter både erfaringer fra andre oppdragsgivere og leverandører, hvis mulig.

Denne kartleggingen er forankret både i "Rutine for gjennomføring av konkurranse" og i "Kontraktsstrategi for Lillestrøm kommune".

Basert på den konkrete risikokartleggingen skal den enkelte innkjøpsrådgiver utarbeide konkrete forslag til tiltak for å redusere risiko og belastning.

Kartlegging av risiko for mulig brudd på arbeidstakerrettigheter, miljø og samfunn i kontraktsoppfølgingen

Lillestrøm kommune gjør følgende for å følge opp risiko for mulige brudd på mennesker, dyr, samfunn og miljø i kommunens avtaler:

Etter inngåelse av en ny kontrakt skal ansvarlig innkjøpsrådgiver overføre avtalen til avtaleforvalter gjennom et

overleveringsmøte. Hensikten med dette møtet er å sikre at avtaleforvalter blir kjent med hvilke vurderinger som har blitt gjort, hvilken risiko innkjøpsrådgiver har kartlagt at er forbundet med anskaffelsen, og hvilke særlig hvilke områder som må følges opp gjennom avtaleperioden. Avtaleforvalter overfører denne informasjonen til avtalekatalogen, og har dette som et eget punkt i oppstartsmøtet med leverandøren.

Gjennom året, og i tråd med erfaringer, identifiserer hvilke kontrakter hvor det er høyest risiko for brudd, og som skal følges ekstra opp. For disse kontraktene benyttes eksempelvis Etisk handel Norges verktøy for risikovurdering for å etterspørre informasjon om leverandørkjede på konkrete produkter, og det gjennomføres andre stikkprøver på oppfyllelse av kontraktskrav. Gjennom året gjennomføres det også status- og kontraktsoppfølgingsmøter med nåværende leverandører for å få bedre innsikt i leverandørkjedene. Etterhvert som vår egen modenhet i kontraktsoppfølgingen øker, vil vi også øke antallet avtaler som følges opp.

Hver sommer sendes det ut skjema for egenrapportering til våre leverandører vedrørende etterlevelse av sosiale kontraktsvilkår i deres leverandørkjeder. De innkomne svarene bearbeides ut over høsten hvert år. Vi har foreløpig ikke avdekket noen kontraktsbrudd som har krevet iverksetting av tiltak.

2.A.2 Etske/sosiale krav i anskaffelsesprosessen

1

I hvilke type anskaffelser	Rammeavtale for kjøp av IKT-utstyr
Ant. leverandører på avtalen	1
Anvendt som kvalifikasjonskrav	Ja
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Nei
Anvendt som kontraktsvilkår	Ja

2

I hvilke type anskaffelser	Rammeavtale for kjøp av AV-utstyr
Ant. leverandører på avtalen	1
Anvendt som kvalifikasjonskrav	Ja
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Nei
Anvendt som kontraktsvilkår	Ja

3

I hvilke type anskaffelser	Rammeavtale for kjøp av mobiltelefoner
Ant. leverandører på avtalen	1
Anvendt som kvalifikasjonskrav	Ja
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Nei
Anvendt som kontraktsvilkår	Ja

4

I hvilke type anskaffelser	Rammeavtale for leie av kaffemaskiner og vanndispensere
Ant. leverandører på avtalen	1
Anvendt som kvalifikasjonskrav	Ja
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Nei
Anvendt som kontraktsvilkår	Ja

5

I hvilke type anskaffelser	Rammeavtale for kjøp av ferskt kjøtt og ferske kjøttprodukter
Ant. leverandører på avtalen	1
Anvendt som kvalifikasjonskrav	Ja
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Nei
Anvendt som kontraktsvilkår	Ja

I hvilke type anskaffelser	Rammeavtale for kjøp av møbler
Ant. leverandører på avtalen	2
Anvendt som kvalifikasjonskrav	Ja
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Nei
Anvendt som kontraktsvilkår	Ja

PRIORITERT NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE FOR MENNESKER, SAMFUNN OG MILJØ

Å prioritere en eller flere risikoområder på bakgrunn av alvorlighetsgrad, betyr ikke at noen risiko er viktigere enn andre, eller at virksomheter ikke gjør noen med annen risiko, men at det som har størst negativ påvirkning prioriteres først. Kartlegging og prioritering er en kontinuerlig prosess.

2.A.3 List opp virksomhetens prioriterte risiko for negativ påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø.

Prioritert risiko	Relatert tema	Geografi
Fare for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter i produksjon av solcellepanel.	Tvangsarbeid Fagorganisering og kollektive forhandlinger Brutal behandling Helse, miljø og sikkerhet Marginaliserte befolkningsgrupper	
Risiko for brudd på god dyrevelferd i våre kontrakter, eksempelvis i egg- og kjøttproduksjon, produksjon av meieriprodukter og animalske tekstiler som ull og skinn.	Dyrevelferd	Norge

Fare for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter i produksjon av IKT- og AV-utstyr	Tvangsarbeid Fagorganisering og kollektive forhandlinger Barnarbeid Brutal behandling Helse, miljø og sikkerhet Marginaliserte befolkningsgrupper	Globalt
Miljøpåvirkning og klimagassutslipp ved bygge- og anleggsvirksomhet.	Miljø Utslipp Drivhusgasser Energi Avfall Materialbruk	
Fare for arbeidslivskriminalitet, sosial dumping og annen utnyttelse av arbeidskraft i bygge- og anleggskontrakter.	Tvangsarbeid Fagorganisering og kollektive forhandlinger Helse, miljø og sikkerhet Lønn Arbeidstid Regulære ansettelser Korrupsjon	
Risiko for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter i produksjon av varer, eksempelvis arbeidstøy, landbruksvarer, og byggevarer.	Tvangsarbeid Fagorganisering og kollektive forhandlinger Barnarbeid Diskriminering Brutal behandling Helse, miljø og sikkerhet Lønn Arbeidstid Regulære ansettelser Marginaliserte befolkningsgrupper	Globalt
Klimagassutslipp fra transport på kommunens vareavtaler.	Miljø Utslipp Drivhusgasser	

BEGRUNNELSE FOR HVORFOR DISSE UTFORDRINGENE ER PRIORITERT SOM MEST VESENTLIGE FOR MENNESKER, SAMFUNN OG MILJØ

2.A.4 Beskriv prioriterte risikoområder og bakgrunn for prioriteringen av disse. Beskriv hvordan informasjon ble hentet inn, hvilke kilder som er benyttet og hvilke interessenter som er involvert/dere har snakket med. Beskriv videre også om det er identifisert områder eller tema hvor det er manglende informasjon for å danne seg et helhetlig bilde, og hvordan dere planlegger å gå frem for å få mer informasjon/håndtere dette.

Når det gjelder solcellepaneler er kommunen kjent med at produksjonen innebærer svært høy risiko for brudd på menneskerettigheter. Det var derfor viktig at kommunen i selve anskaffelsen gjorde tiltak for å ta ned risikoen, at vi fortsetter å ha fokus på risiko i kontraktsoppfølgingen, og at rammeavtalen benyttes i alle byggeprosjekter som gjennomføres.

Lillestrøm kommune skal styrke kravene til dyrevelferd i anskaffelsene som gjennomføres, og kommunen skal være bevisst når det kjøpes produkter fra dyr, at vi har et ansvar for hvordan dyrene har hatt det. Lillestrøm kommune har stor tro på at å stille krav til god dyrevelferd i anskaffelser bidrar til en positiv utvikling av markedet, og dyrevelferd er derfor et prioritert område.

Lillestrøm kommune vurderer risikoen for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter som svært høy i mange av kommunens vareanskaffelser. Både tvangsarbeid og barnearbeid er noe av det som er påvist i utvinning av mineraler som er nødvendig i IKT-, AV-utstyr og batterier. IKT- og AV-utstyr blir derfor prioritert av kommunen.

Bygg og anlegg er forbundet med en svært høy andel av klimagassutslippene, og det er derfor naturlig for kommunen å prioritere området og se på tiltak som kan kutte utslippene.

Videre er et prioritert risikoområde for Lillestrøm kommune arbeidslivskriminalitet i bygge- og anleggsbransjen. Bakgrunnen for denne prioriteringen er at Lillestrøm kommune er en stor aktør i markedet, og at kommunen må være bevisst på ansvaret dette medfører, og dermed ha fokus på samfunnsansvar.

Risikoen for brudd på menneske- og arbeidstakerrettighetene vurdert som svært høy i mange av kommunens vareanskaffelser, herunder medisinsk forbruksmateriell, kjøretøy, og innenfor mat og drikke. Vareanskaffelser generelt er derfor et prioritert område.

Lillestrøm kommune skal bli klimanøytral innen 2027. En stor del av utslippene forbundet med kommunens innkjør skriver seg fra transporten. For å nå målet og bli en klimanøytral kommune må all levering på kommunens vareavtaler være utslippsfri. Videre løper E6 gjennom kommunen, noe som særlig på vinterhalvåret medfører svært dårlig luftkvalitet. Å øke andelen utslippsfri transport til regionen vil bedre luftkvaliteten.

I kartleggingen og prioritering av identifisert risiko har vi primært sett hen til DFØs høyrisikoliste, informasjon om risiko og sparring med Etisk handel Norge, Svanemerket. I tillegg benytter kommune kilder som rapporter fra US Department of Labour og rapporter fra anerkjente fagforenings- og sivilsamfunnsorganisasjoner.

3

Håndtering av prioritert påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere handler om å håndtere funn fra kartleggingen på en god måte.

For offentlig sektor vil kartleggingen bl.a. innebefatte å benytte informasjon, kunnskap og dokumentasjon som leverandør innehar. Leverandør skal inneha oversikt over bl.a. risiko på land- og sektornivå og kunnskap om hvordan prioritere basert på mest vesentlig negativ påvirkning mennesker, dyr, samfunn og miljø. Dog må virksomheten selv gjøre sine innledende vurderinger på risiko og prioritering av dette.

Virksomhetens mest vesentlige negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø prioriteres først. Dette betyr ikke at annen risiko er uvesentlig eller at det ikke håndteres. Hvordan virksomheten er involvert, er sentralt for å treffe riktige tiltak. Faktisk negativ påvirkning/skade som virksomheten forårsaker eller bidrar til må stanses, forebygges og reduseres.

Virksomheter som er direkte forbundet med negativ påvirkning må bruke sin innflytelse til å få forretningsforbindelser (f.eks. leverandører) til å stanse, forebygge og redusere dette. Dette innebærer å utvikle og iverksettes planer og rutiner for å håndtere risiko, og kan kreve endringer i egne strategier, policyer og styringssystemer. Virksomheters vellykkede håndtering av negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø er et avgjørende bidrag til FNs bærekraftsmål.

3.A Stans, forebygg eller reduser (planlegging, gjennomføring og oppfølging)

3.A.1 Legg til mål, status på fremdrift, og beskriv tiltak dere har iverksatt for å håndtere virksomhetens prioriterte negative påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø.

	Fare for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter i produksjon av solcellepanel.
Overordnet mål :	Sikre at kommunens leverandører av solcellepaneler har kontroll i sine leverandørkjeder, vedlikeholder sine leverandørregistre, og har gode systemer for å avdekke eventuelle brudd.
Status :	Det ble i 2024 besluttet å ikke kjøpe paneler produsert i Xinjang, Kina. Oppfølging av gjennomførte avrop og leverandører var planlagt til høsten 2024. Av ressurs hensyn pga. sykmelding ble slik oppfølging ikke gjennomført. Dette videreføres til 2025.
Mål i rapporteringsåret :	I følge kommuneplanens samfunnsdel skal utviklingen i Lillestrøm kommune bygge på FNs bærekraftsmål, hvor mål 12 er ansvarlig produksjon. I kommunens strategi for bærekraftig innkjøp er det videre nedfelt at kommunen skal være villig til å betale mer for å sikre at vi mottar bærekraftige og samfunnsansvarlige leveranser.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Rammeavtale for kjøp og installasjon av solcellepaneler ble inngått i 2023. Risikoen for alvorlige brudd på menneskerettigheter i forbindelse med produksjonen er høy, og må følge opp gjennom hele kontraktperioden. For å redusere risikoen forbundet med kjøp på avtalen har det blitt besluttet å ikke kjøpe paneler produsert i Xinjang, Kina.

Gjennomførte avrop skal følges opp for å sikre at denne beslutningen følges.

Kommunens leverandører skal følges opp årlig ved bruk av utvidet egenrapportering, og dette skal være tema ved årlig statusmøte.

For å sikre at det ikke gjøres bestillinger som ikke er i tråd med denne beslutningen må kommunen kontrollere etterlevelse ved avrop på avtalene.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Beslutningen om å ikke kjøpe paneler produsert i Xinjang, Kina, forventes å redusere risikoen for at kommunens aktiviteter bidrar til tvangsarbeid og brudd på menneskerettigheter.

	Risiko for brudd på god dyrevelferd i våre kontrakter, eksempelvis i egg- og kjøttproduksjon, produksjon av meieriprodukter og animalske tekstiler som ull og skinn.
Overordnet mål :	Kommunens anskaffelser skal fremme god velferd og respekt for alle dyr.
Status :	Dyrevelferd har fått en sentral stilling i ny strategi for bærekraftig innkjøp, ved at det er utpekt som et selvstendig strategiområde. Videre ble arbeid med å revidere kommunens dyrevelferdsplan påbegynt sent høsten 2024. Kommunalområde innkjøp deltar i dette arbeidet, for sikre koherens i kommunens arbeid på dette området. I gjennomførte anskaffelser hvor det kjøpes produkter fra dyr, er det stilt kontraktskrav knyttet til dyrevelferd.
Mål i rapporteringsåret :	I følge kommuneplanens samfunnsdel skal utviklingen i Lillestrøm kommune bygge på FNs bærekraftsmål, hvor mål 12 er ansvarlig produksjon. I kommunens strategi for bærekraftig innkjøp er det videre nedfelt at dyr har en egenverdi uavhengig av den nytteverdien de har for mennesker. Dyr skal behandles godt og vernes mot fare, unødvendige påkjenninger og smerte. Kommunen skal være villig til å betale mer for å sikre at vi mottar bærekraftige og samfunnsansvarlige leveranser. I alle anskaffelser hvor det kjøpes produkter fra dyr skal det gjennomføres markedsdialog for å finne riktig nivå på krav til dyrevelferd i den konkrete anskaffelsen.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Anskaffelse av rammeavtale for kjøp av vaskeritjenester, og rammeavtale for kjøp av renholdsprodukter skal gjennomføres i 2025. Begge avtalene er identifisert å kunne innebære en risiko for bruk av dyreforsøk i produktutvikling. Videre skal det inngås ny rammeavtale på meieriprodukter. For samtlige anskaffelser planlegges det bruk av markedsdialog, og utforming av egnede krav og kriterier tilpasset markedets tilbakemeldinger og kommunens ambisjoner på området.

Kontrakten for kjøp av lokale egg planlegges det oppfølging i form av egenrapportering, og stedlig kontroll dersom grunner taler for dette.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Kommunen har opparbeidet seg gode erfaringer ved bruk av markedsdialog og å stille egnede krav og kriterier for å redusere risiko for brudd på god dyrevelferd. I det kommende rapporteringsåret skal kompetansen på og rutiner for kontaktsoppfølging forbedres.

	Fare for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter i produksjon av IKT- og AV-utstyr
Overordnet mål :	Sikre at kommunens leverandører av IKT- og AV-utstyr har kontroll i sine leverandørkjeder, god sporbarhet, og har gode systemer for å avdekke eventuelle brudd.
Status :	Anskaffelse av rammeavtale for IKT- og AV-utstyr ble inngått i 2024, og det ble stilt kvalifikasjonskrav, ambisiøse sosiale kontraktskrav, samt tildelt på etikk. Ettersom avtalene ble inngått i 2024 har det ikke blitt gjennomført noen kontraktsoppfølging. Dette er planlagt for 2025.
Mål i rapporteringsåret :	I følge kommuneplanens samfunnsdel skal utviklingen i Lillestrøm kommune bygge på FNs bærekraftsmål, hvor mål 12 er ansvarlig produksjon. I kommunens strategi for bærekraftig innkjøp er det videre nedfelt at kommunen skal være villig til å betale mer for å sikre at vi mottar bærekraftige og samfunnsansvarlige leveranser.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Anskaffelse av rammeavtale for IKT- og AV-utstyr var utpekt som en prioriterte anskaffelser i 2023. Dette innebærer at det ble stilt kvalifikasjonskrav og kontraktskrav på etisk handel, men også tildelt på etikk. Det er naturlig at nivået på oppfølgingen også svarer til denne prioriteringen.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

For det kommende året skal vi gjennomføre kontraktsoppfølging av inngått avtale, og i det arbeidet sikre at samtlige kontraktskrav oppfylles av våre leverandører. Kommunen ønsker å jobbe med leverandørene for å forbedre sporing på enkelte volumprodukter på avtalene.

	Miljøpåvirkning og klimagassutslipp ved bygge- og anleggsvirksomhet.
Overordnet mål :	Redusere miljøpåvirkning og klimagassutslipp ved bygge- og anleggsvirksomhet i kommunen.
Status :	For de direkte utslippene fra bygg og anlegg har Innkjøp utarbeidet miljøoppfølgingsplan for kommunens anskaffelser av bygg og anlegg. Det er besluttet at alle bygge og anleggsplasser skal være utslippsfrie innen 2027. I tillegg skal alle rammeavtaler på levering av håndverkertjenester også være utslippsfrie innen 2027, og vi legger opp til innfasing av utslippsfri teknologi i våre rammeavtaler.
Mål i rapporteringsåret :	Et mål for rapporteringsåret var å få endelig besluttet at alle bygge og anleggsplasser skal bli utslippsfrie. Dette lykkes vi med.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Kommunen har utformet og tatt i bruk miljøoppfølgingsplan i alle anskaffelser av bygge- og anleggsvirksomhet.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Pilotering av verktøy for automatisk og digital oppfølging av kommunens bygge- og anleggsplasser var en vellykket erfaring, og det er startet et arbeid for å anskaffe et slikt verktøy som skal anvendes på alle bygge- og anleggsprosjekter.

Innkjøps egen bærekraftsrådgiver skal våren 2025 bistå Klima og infrastruktur å revidere miljøoppfølgingsplanen, og utarbeide en felles føring for ivaretagelse av klima- og miljø i kommunens bygge- og anleggsprosjekter. Dette er et legg i konkretisering av plan for klimanøytral drift jobbes det med å få vedtatt helhetlige og strategiske mål for bærekraftige bygg, samt krav til utslippsreduksjon og energieffektivisering i kommunens anleggs- og eiendomsdrift.

	Fare for arbeidslivskriminalitet, sosial dumping og annen utnyttelse av arbeidskraft i bygge- og anleggskontrakter.
Overordnet mål :	Lillestrøm kommunes anskaffelser skal bidra til et anstendig og seriøst arbeidsliv.
Status :	Seriøsitet, korrupsjon og arbeidstakerrettigheter er et av fire definerte strategiområder i strategi for bærekraftig innkjøp. I tilhørende handlingsplan er det nedfelt at vedtatte seriøsitetsbestemmelser skal revideres. Videre er ansvaret for utarbeiding av systemer og rutiner for oppfølging av seriøsitetsbestemmelsene tildelt en konkret ressurs i innkjøp. Denne ressursen skal jobbe tett sammen med ledelsen i kommunalområde Klima og infrastruktur for å sikre etterlevelse av kommunens forpliktelser til oppfølging.
Mål i rapporteringsåret :	Lillestrøm kommune skal jobbe for å forebygge og bekjempe arbeidslivskriminalitet, korrupsjon og sosial dumping.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Arbeid med å revidere og forbedre eksisterende maler og øvrige dokumenter, herunder seriøsitetsbestemmelsene, er pågående. Det er også igangsatt et arbeid med å systematisere oppfølgingen av seriøsitetsbestemmelser i rammeavtaler, samt kompetanseheving hos kommunalområde Klima og infrastruktur for å sikre etterlevelse av kommunens forpliktelser til oppfølging.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Ferdigstilling og implementering nye rutiner for oppfølging av seriøsitetsbestemmelser i rammeavtaler forventes å gi klare ansvarslinjer, og etterlevelse av kommunens forpliktelser til oppfølging.

	Risiko for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter i produksjon av varer, eksempelvis arbeidstøy, landbruksvarer, og byggevarer.
Overordnet mål :	Sikre at kommunens leverandører av varer har kontroll i sine leverandørkjeder, god sporbarhet, og har gode systemer for å avdekke eventuelle brudd.
Status :	Lillestrøm kommune vurderer risikoen for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter som høy i mange av vareanskaffelsene. I de anskaffelsene vi anser risikoen for brudd som høyest har vi kvalifikasjonskrav på etikk, sosiale kontraktskrav samt tilstreber å tildele på etikk. Videre følges avtalene opp overfor våre leverandører.
Mål i rapporteringsåret :	Tildele på etikk, og eller stille sosiale kvalifikasjonskrav og/eller kontraktskrav i prioriterte anskaffelser.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

I 2024 ble leverandørens arbeid med aktsomhetsvurderinger inntatt som standard kvalifikasjonskrav i alle større anskaffelser. DFØs standard kontraktsvilkår benyttes i alle kommunens varekjøp, og det ble inntatt krav om særlig fokus på sporing i to avtaler.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Kommunen skal bruke anskaffelser som et verktøy for å fremme bærekraft. I rapporteringsåret har Innkjøp arbeidet konkret med anskaffelser og stilt kontraktskrav. For det kommende året skal vi gjennomføre kontraktsoppfølging av inngåtte avtaler, og i det arbeidet sikre at samtlige kontraktskrav oppfylles av våre leverandører.

	Klimagassutslipp fra transport på kommunens vareavtaler.
Overordnet mål :	All levering på kommunens vare og tjenesteavtaler skal blir utført med nullutslippskjøretøy fra 01.01.2027.
Status :	Vi har siden starten av 2024 hatt en beslutning om at alle bygge- og anleggsplasser skal være utslippsfri innen 01.01.2027, og sent i 2024 ble det besluttet at dette også skal gjelde for transport på alle vare- og tjenesteavtaler.
Mål i rapporteringsåret :	Kommunen skal videreutvikle malverk og innføre krav om innfasing av utslippsfri transport for alle nye rammeavtaler, med absolutt krav om det innen 01.01.2027.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Lillestrøm kommunen har allerede gjennom flere år anvendt drivstoffteknologi som tildelingskriterium på alle vareavtaler, og flere tjenesteavtaler. Tildeling i kombinasjon med minimumskrav vil fremdeles anvendes frem mot 2027. Transportbestemmelser er gjenstand for årlig oppfølging.

For å sikre at alle markeder er i stand til å møte kommunens krav planlegges det bruk av markedsdialog, både med vareleverandører, og med større spedisjonsleverandører.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Lillestrøm kommune, særlig som innkjøpssentral for kommunene på nedre romerike, er en stor innkjøper og tiltaket forventes å ha påvirkning på mengden direkte klimagassutslipp og luftkvaliteten i området.

ANDRE TILTAK FOR Å HÅNDTERE NEGATIV PÅVIRKNING

Beskriv virksomhetens generelle tiltak for å stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning knyttet til anskaffelser, også i leverandørkjeden.

3.B.1 Reduksjon av natur- og miljøpåvirkning

Lillestrøm kommune har siden 2020 hatt en egen strategi for grønne innkjøp, og et eget sett med seriositetsbestemmelser som stilles som krav til våre leverandører. Våren 2025 skal ny strategi for bærekraftige innkjøp legges frem for politisk behandling. Strategien er laget for og av kommunalområdet Innkjøp og fastsetter blant annet at, og på hvilke måter, kommunen skal jobbe for å redusere klima- og miljøbelastningen forbundet med sine innkjøp. Kommunen har også en egen klimastrategi, og plan for klimanøytral drift innen 2027. Disse er styrende for planlegging og gjennomføring av kommunens anskaffelser.

Kommunalområde innkjøp har en dedikert ressurs som har overordnet fagansvar for bærekraftig innkjøp, og skal sikre et helhetlig og ambisiøst fokus på klima- og miljø i kommunens anskaffelser og kontrakter. I tillegg ble det i oktober 2024 ansatt en egen bærekraftsrådgiver i kommunalområde innkjøp som i stor grad skal jobbe med klimagassreduserende tiltak, måling og gevinstrealisering.

Et av kommunens viktigste virkemidler for å oppfylle kommunens overordnede mål er en bevisst bruk av den innkjøpsmakten som kommunen besitter. Målet for Lillestrøm kommunes bærekraftige innkjøpspraksis er at kommunen skal være en ansvarlig og rettferdig forbruker av varer og tjenester, og skal sikre at kommunen ikke driftes på bekostning av menneskers rettigheter, dyrs lidelse og skade på klima og miljø.

Dette målet er styrende i alle våre anskaffelser og oppfølging av kontrakter. Innkjøp gjennomfører en årlig risikokartlegging for å identifisere hvilke kommende anskaffelser som har særlig stor klima- og miljøbelastning eller risiko for brudd på seriositetsbestemmelsene, eller hvilke anskaffelser som har særlig stort potensiale for klima- og miljøgevinst. Disse identifiserte anskaffelsen vil gis ekstra fokus på hhv. klima- og miljø eller sosiale hensyn i anskaffelsesprosessen.

Ettersom kommunen ikke er en produksjonsbedrift, er natur- og miljøpåvirkning fra kommunens drift i all hovedsak knyttet til kjøretøypark, bygge- og anleggsprosjekter og indirekte gjennom kommunens forbruk av varer.

For å redusere natur- og miljøpåvirkning gjennom kommunen kjøretøypark er 83,4 % av alle kommunale personkjøretøy utslippsfrie. Dette gir en betydelig reduksjon i direkteutslipp og lokal luftforurensing.

Kommunens bygge og anleggsprosjekter kan potensielt sett ha stor negativ påvirkning på natur og miljø. Kommunen har derfor stort fokus på kartlegging av artsmangfold og tilrettelegging for bevaring av naturlige habitater. Ved utbygging søkes det både å tilrettelegge for bedre artsmangfold ved for eksempel å åpne lukkede bekkeløp, plante varierte og lokale plantearter, og utføre tiltak utenfor yngletid. Videre har kommunen stort fokus på å søke å rehabilitere eksisterende bygg, fremfor å rive og bygge på nytt. Et annet viktig grep for å redusere negativ påvirkning på natur og miljø er at det benyttes gravefrie metoder for rehabilitering og nyetablering av rørledninger i bakken. Dette har stor positiv betydning for å ivareta etablert plante og dyreliv. I tillegg unngår kommunen å måtte foreta masseutskiftning.

Hva gleder natur og miljøpåvirkning gjennom kommunens forbruk søkes dette redusert gjennom for eksempel krav til bærekraftig og sertifisert trevirke, kjøp av miljømerkede produkter, forbud mot bruk av visse typer kjemikalier, kjøp av brukte produkter, og en generell reduksjon i forbruk.

3.B.2 Reduksjon av klimagassutslipp

Lillestrøm kommune skal bli klimanøytral innen 2027, og har stort fokus på reduksjon av direkte og indirekte klimagassutslipp.

Konkrete tiltak for å redusere klimagassutslipp forbundet med kommunens drift er blant annet en omstilling til utslippfri kjøretøypark,

For å redusere natur- og miljøpåvirkning gjennom kommunen kjøretøypark er 83,4 % av alle kommunale personkjøretøy utslippsfrie. Dette gir en betydelig reduksjon i direkte klimagassutslipp.

Videre er det innført krav om utslippsfrie bygge- og anleggsplasser, samt utslippsfri transport på kommunens vare- og tjenesteavtaler innen 01.01.2027.

Kommunens bygge- og anleggsprosjekter planlegges i større og større grad ut fra en ambisjon om reduksjon i klimafotavtrykk, sammenlignet med klassiske referansebygg. En presset kommuneøkonomi vanskeliggjør imidlertid gjennomføring av særlig ambisiøse prosjekter.

En utfordring som gjenstår, er omstilling av kommunens egen maskinpark til utslippsfrie alternativer. Kommunens maskinpark benyttes både til daglig drift, vintervedlikehold (brøyting og strøing), og til beredskap. De samme maskinen brukes i stor grad til alle disse oppgavene. Det er særlig hensyn til beredskap og belastning på maskinparken i forbindelse med vintervedlikehold at en omstilling til utslippsfrie alternativer har vist seg å være vanskelig. Det jobbes imidlertid kontinuerlig med å vurdere tiltak som kan muliggjøre en omstilling.

Se strategi og handlingsplan her:

- https://www.lillestrom.kommune.no/globalassets/pdf/planer-og-strategier/2021.10.11_klimastrategi_for_lillestrom_print.pdf

- <https://www.lillestrom.kommune.no/energi-klima-og-miljo/klimanoytral-drift/>

3.B.3 Tilpasning av egen innkjøpspraksis (sourcing)

Lillestrøm kommune mener at det skal lønne seg for våre leverandører å være seriøse. I dette ligger det at vi skal utforme våre konkurranser på en slik måte at det er mulig å premiere leverandører for å prioritere bærekraft i sin drift.

Det innebærer og så at vi må utforme konkurransene på en måte som gjør det mulig for markedet dekke kommunens primærbehov mest mulig effektivt, og samtidig på en måte som gjør det mulig for leverandøren å sikre ansvarlighet i hele sin leverandørkjede. Dette innebærer at vi må ha aktiv dialog med markedet, både i forkant av konkrete konkurranser, men også på et løpende strategisk plan. Vi har interesse av å holde leverandørmarkedet vårt løpende orientert om hva vi ønsker og forventer av utvikling. Samtidig kan leverandørmarkedet hjelpe oss å med både å realitetsorientere oss om våre ambisjoner, og hjelpe oss til å justere våre krav og kriterier på en måte som lar de svare ut vårt behov og samtidig ivareta sin leverandørkjede. Gjennom tidlig dialog med markedet kan vi sette riktig retning og definere riktig ambisjonsnivå for anskaffelsen.

For å redusere negativ påvirkning eller skade i leverandørkjeden har Lillestrøm kommune inntatt en klausul i sine kontrakter som åpner for prisregulering ved tilfeller av ekstraordinær prisøkning som følge av krigen i Ukraina. Det er også gjort unntak fra dagbøter for forsinkelser som skyldes krig.

Det samme gjelder i kontraktsoppfølgingen. Ofte kan ikke våre leverandører levere på våre krav fra oppstart, men kan forplikte seg til å jobbe med å bedre forholdene i leverandørkjeden i løpet av kontraktsperioden.

3.B.4 Valg av produkter og sertifiseringer

Lillestrøm kommune er medlem av nettverk for miljømerket innkjøp og er forpliktet til å etterspørre miljømerkede produkter i våre avtaler. Videre etterspør vi produkter med EPD, eller stiller krav til at våre leverandører skal jobbe med å øke andelen produkter med miljødeklarasjon i kontraktsperioden.

Kommunen har også fokus på å både etterspørre konkrete produkter som er sertifisert ansvarlig produsert, som for eksempel Fairtrademerkede, eller dyrevernmærkede produkter. I kombinasjon med dette etterspør vi også mulighet for kjøp av sertifiserte alternativer.

I henhold til strategi for grønne innkjøp etterspør Lillestrøm kommune miljømerkede produkter eller produkter med EPD, brukte møbler hvor dette er mulig med hensyn til volum, og arbeidstøy produsert i resirkulert materiale. I bygg- og anleggsprosjekter stilles det minimumskrav om at leverandøren har kvalitetssikringssystem og miljøstyringssystem.

3.B.5 Støtte aktivt opp om fri fagorganisering og kollektive forhandlinger, eller der lovverket ikke tillater dette, støtte aktivt opp om andre former for demokratisk valgt arbeiderrepresentasjon

I samtlige av våre anskaffelser benytter vi DFØs særskilte kontraktsvilkår som stiller obligatoriske krav til at leverandøren skal gjennomføre kontrakten på en måte som sikrer respekt for grunnleggende krav til menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter.

I enkelte særlig risikofylte anskaffelser, som eksempelvis tekstiler og arbeidstøy, har vi i tillegg som kontraktskrav at leverandøren plikter å vise til implementerte tiltak for sosial dialog på fabrikknivå. Tiltakene skal omfatte de mest sentrale fabrikkene som produserer varene i denne leveransen.

Tiltakene og nivået på disse fastsettes i dialog med oppdragsgiver, og skal være målbare. Dokumentasjon på gjennomførte tiltak skal fremlegges årlig.

3.B.6 Bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser i egen virksomhet og leverandørkjeden

Lillestrøm kommune har en egen strategi og handlingsplan mot økonomisk kriminalitet og korrupsjon. Strategien og handlingsplanen skal sikre at kontakt mellom medarbeidere, leder og folkevalgte i kommunen har med innbyggere, leverandører og andre samarbeidspartnere, foregår på en ryddig og transparent måte. I tillegg skal strategien og handlingsplanen være et bidrag for å sikre at kommunen har gode systemer for å forebygge, avdekke og håndtere saker som handler om korrupsjon og økonomisk kriminalitet. Korrupsjon er også særskilt omtalt i ny strategi for bærekraftig innkjøp.

Vi har også egne seriøsitetsbestemmelser for bygg- og anleggskontrakter som inngår som kontraktsvilkår i alle relevante anskaffelser. Seriøsitetsbestemmelsene inneholder en rekke kontrollmekanismer som skal forhindre korrupsjon i leverandørkjeden. Kommunen planlegger å utforme og ta i bruk lignende seriøsitetsbestemmelser også for vare- og tjenestekjøp.

3.B.7 Annen relevant informasjon for hvordan dere arbeider med å redusere, forhindre og håndtere negativ innvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø.

4

Overvåking av gjennomføring og resultater

Overvåkning av gjennomføring og resultater handler om å måle effekten av systematikken og eget arbeid i hvert trinn i aktsomhetsvurderingene, og viser hvorvidt virksomheten gjør gode aktsomhetsvurderinger ved anskaffelser og i kontraktsoppfølging.

Virksomheten må ha systematikk og rutiner på plass for å kunne fange opp og kritisk vurdere egne konklusjoner, prioriteringer og tiltak som er gjort som en del av aktsomhetsvurderinger. Eksempelvis: Er kartlegging og prioritering av mest negativ påvirkning gjort på en faglig god og troverdig måte, og som reflekterer de faktiske forholdene? Virker tiltakene for å stanse, forebygge og/eller redusere virksomhetens negative påvirkning/skade etter hensikten? Er skade gjenopprettet der det er relevant? Dette kan gjelde tiltak virksomheten gjør selv og som utføres av eller i samarbeid med andre (f.eks leverandører).

Erfaringene virksomheten gjør seg med arbeidet med aktsomhetsvurderinger ved anskaffelser og i kontraktsoppfølging brukes for å forbedre prosesser og resultater i fremtiden.

4.A Overvåke og evaluere (oppfølging)

4.A.1 Beskriv hvem som har ansvar for å overvåke effekten av tiltak iverksatt for å håndtere virksomhetens vesentlige risiko for skade/negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø i forbindelse med anskaffelser, og hvordan overvåkingen gjennomføres i praksis.

Ansvar for å sikre etterlevelse av kommunens forpliktelser skal ivaretas av kommunedirektøren, mens operasjonalisering av forpliktelsene ligger til kommunalsjef innkjøp.

Ansvar for oppfølging av inngåtte avtaler ligger til fagleder for oppfølging av analyse, mens fagansvarlig for bærekraftig innkjøp holder i de overordnede risikovurderingene, og bistår i oppfølgingen av kontraktsvilkår som gjelder bærekraft.

Fagansvarlig for bærekraftige innkjøp holder også i det overordnede strategiske arbeidet med kommunens aktsomhetsvurderinger, dette inkluderer planlegging av og tilrettelegging for vurderingene. I tilfelle funn av negativ påvirkning eller brudd på bestemmelser vil fagansvarlig følge opp iverksatte tiltak, sammen med den aktuelle forvalteren av avtalen.

4.A.2 Hvor mange leverandører har vært gjenstand for kontraktsoppfølging knyttet til bærekraft, inkludert etiske- og sosiale krav, i rapporteringsåret (gjelder avtaler inngått i rapporteringsåret og avtaler inngått tidligere år)?

Kommunen driver aktivt med kontraktsoppfølging og har egne dedikerte ressurser til forvaltning. Mange av leverandørene gjør egenrapportering, og det er jevnlig dialog med våre leverandører.

Vi har gjennomført utvidet kontraktsoppfølging på følgende rammeavtaler:

- 1) Alle avtaler med kontraktskrav knyttet til transport.
- 2) Alle avtaler med krav om miljømerkede produkter.
- 2) Arbeidstøy til teknisk sektor
- 3) Arbeidstøy til kjøkken og helsesektoren
- 4) Fukt og grønt innenfor dyrevelferd
- 5) Dagligvarer til storhusholdning
- 6) Mobiltelefoner

Kommunens byggherrefunksjon gjør i tillegg oppfølging av seriøsitetsbestemmelser i det enkelte byggeprosjekt.

4.A.3 Er det i rapporteringsåret identifisert avvik fra de etiske- og sosiale kravene hos aktører i leverandørkjeden? Faktiske negative konsekvenser for mennesker, dyr, samfunn og miljø omfattes. Manglende åpenhet om leverandørkjede og manglende bærekraftspolicy kan også være vanlige avvik. Hvis ja: Angi type avvik, hvor i leverandørkjeden avvikene er identifisert, tiltak iverksatt for å rette avvikene, samt status.

Type avvik (barnearbeid, HMS, lønn, arbeidstid etc)	Ved gjennomgang av opprinnelsesland for kjøpte produkter på rammeavtale for kjøp av dagligvarer til storhusholdning ble det avdekket at det er kjøpt engangshansker produsert i Malaysia. Dette innebærer risiko for brudd på arbeidstakerrettigheter som lønn, arbeidstidsbestemmelser og HMS, og risiko for brudd på grunnleggende menneskerettigheter.
Hvor i leverandørkjeden?	Produksjon.
Tiltak iverksatt for å rette avvik	Engangshansker er ikke et avtalt produkt på denne avtalen, og vi har således ikke egnede kontraktskrav for håndtering av denne risikoen i denne avtalen. Produktet er fjernet fra den aktuelle katalogen. Øvrige planlagte tiltak er å varsle leverandøren om risikoene forbundet med produksjon av engangshansker i Malaysia.
Status	Dette ble avdekket like før jul, og av hensyn til ferieavvikling og ressursituasjonen i januar og februar 2025 ble det besluttet at dette skal undersøkes nærmere.

A man with glasses and a light blue shirt is looking down at a tablet computer. He is in a warehouse or office environment with shelves of boxes in the background. The image is split into two parts: the top part shows the man's face and upper body, and the bottom part shows his hands holding the tablet over a desk with a keyboard and papers.

5

Kommunikasjon av hvordan negativ påvirkning/skade er håndtert

Forutsetningen for god ekstern kommunikasjon om arbeidet knyttet til virksomheters aktsomhetsvurderinger for bærekraftig forretningspraksis er at den bygger på konkrete aktiviteter og resultater. Det vil si ekstern kommunikasjon av policyer, strategier, retningslinjer, prosesser og aktiviteter knyttet til å identifisere og håndtere virksomhetens faktiske og potensielle negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø, inkludert funn og effekt og resultater av tiltakene/aktivitetene.

5.A Kommunisere eksternt (oppfølging)

5.A.1 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer offentlig rundt eget arbeid med aktsomhetsvurderinger i anskaffelser, kartlegging og håndtering av negativ påvirkning/skade

Lillestrøm kommune er en aktiv aktør hva gjelder deling av erfaringer og arbeid med aktsomhetsvurderinger.

I 2024 snakket kommunen om sitt arbeid med aktsomhetsvurderinger, strategier og oppfølging av bærekraft på følgende offentlige arrangementer:

- Prosjektmøte for Interreg-prosjektet Cleancon
- Sustainathon X
- Kommunalt Anskaffelsesforum Innlandet
- Standard Norges Bærekraftskonferanse 2024
- Seminar i regi av DFØ
- EBOs regionale arena for klima
- Seminar for Sør-Østerdal kommunene

Vi tilgjengeliggjør også aktuell informasjon og årsrapporten på kommunens hjemmesider.

Lenke til offentlig tilgjengelige dokumenter hva gjelder kommunens arbeid med klima og miljø:

<https://www.lillestrom.kommune.no/energi-klima-og-miljo/>

<https://www.lillestrom.kommune.no/energi-klima-og-miljo/klimanoytral-drift/#Klimaregnskap>

Lenke til kommunens nettside hvor Etisk handel rapport publiseres:

<https://www.lillestrom.kommune.no/politikk-og-administrasjon/for-vare-leverandorer/barekraftige-anskaffelser/>

6

Gjenoppretting der dette er påkrevd

Når en virksomhet har identifisert at den har forårsaket eller bidratt til skade på mennesker, dyr, samfunn eller miljø, håndteres skaden gjennom å sørge for eller samarbeide om gjenoppretting.

Gjenoppretting kan innebære økonomisk erstatning eller kompensasjon, en offentlig beklagelse, eller at skaden på annet vis rettes opp. Det handler også om å sørge for, eller samarbeide om, tilgang til klageordninger for arbeidere og/eller lokalsamfunn slik at de kan få sin sak hørt og håndtert. Ved inngåelse av leverandørkontrakter, hvor det viser seg at leverandøren, enten direkte eller indirekte, har bidratt til skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø, forventes det at også oppdragsgiver bidrar til gjenoppretting. Grad av bidrag til gjenoppretting fra oppdragsgiver kan i denne sammenheng variere. I mange tilfeller vil den mest aktuelle handlingen være, som et minimum, å påse at leverandør utfører sin plikt til å bidra til gjenoppretting videre i leverandørkjeden. (Kontraktsoppfølging på pkt. 2.6 i kontraktsvilkår for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeden, utarbeidet av DFØ og EHN).

6.A Gjenoppretting

6.A.1 Beskriv virksomhetens strategi/policy for gjenoppretting ved negative konsekvenser for mennesker, dyr, samfunn og miljø

Forpliktelse til å sikre gjenoppretting ved negative konsekvenser for mennesker, dyr, samfunn og miljø ved kommunens drift fremgår av ny strategi for bærekraftig innkjøp.

Kommunen har per tidspunkt ikke en skriftlig rutine for dette ut over den strategiske forankringen av ansvar og forpliktelse. Hvert tilfelle vurderes og håndteres konkret, og kommunens håndtering vil være forankret hos ledelsen.

6.A.2 Beskriv eventuelle tilfeller av gjenoppretting i rapporteringsperioden

Det ble i rapporteringsåret avdekket kjøp av engangshansker fra Malaysia, jf, pkt. 4.A.3.

Kartlegge hvor produksjonen av de aktuelle produktene skjer, og starte dialog med leverandøren for å gjøre leverandøren klar over risikoen i sin leverandørkjede slik at de kan iverksette nødvendige tiltak hos seg.

6.B Sikre tilgang til mekanismer for gjenoppretting (oppfølging)

6.B.1 Beskriv hva virksomheten gjør for å sikre at påvirkede arbeidere og lokalsamfunn i leverandørkjeden har tilgang til effektive mekanismer for gjenoppretting, når det er aktuelt

Ny strategi for bærekraftig innkjøp tydeliggjøre kommunens forpliktelse til å etterleve Etisk Handel Norges prinsipper for bærekraftig forretningspraksis, herunder krav til å gjennomføre aktsomhetsvurderinger. Dette arbeidet skal organiseres i tråd med metoden for aktsomhetsvurderinger som beskrevet i internasjonalt anerkjente rammeverk, som FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper.

Hva gjelder trinn 6 – gjenoppretting, skal kommunen følge anbefalinger fra Etisk Handel Norge som å sørge for økonomisk erstatning eller kompensasjon, eller annen utbedring av påført skade. Videre vil vi vurdere på innta et punkt i egenrapporteringsskjemaet, hvor leverandørene skal gjøre rede for hvordan de håndterer dette i sine leverandørkjeder.

Videre kan vi påvirke arbeidere og lokalsamfunn sine muligheter for effektive mekanismer for gjenoppretting først og fremst gjennom å ha høy kompetanse innenfor etisk handel. Dette så vi tydelig da vi gjennomførte anskaffelse av rammeavtale for solcellepaneler. God kompetanse gjør oss i stand til å identifisere risikofaktorer, og adressere disse på korrekt måte overfor leverandør og andre potensielle leverandører.

Kontaktinformasjon:

Lillestrøm kommune

Ine Charlotte Høyer, Seniorrådgiver - bærekraftig innkjøp, 986 35 975

inecharlotte.hoyer@lillestrom.kommune.no